

ARNOLD ANDRÉ

ROZSUDEK SOUDNÍHO DVORA (velkého senátu)

14. prosince 2004 *

Ve věci C-434/02,

jejímž předmětem je žádost o rozhodnutí o předběžné otázce na základě článku 234 ES, podaná rozhodnutím Verwaltungsgericht Minden (Německo) ze dne 14. listopadu 2002, došlým Soudnímu dvoru dne 29. listopadu 2002, v řízení

Arnold André GmbH & Co. KG

proti

Landrat des Kreises Herford,

SOUDNÍ DVŮR (velký senát),

ve složení V. Skouris, předseda, P. Jann, C. W. A. Timmermans a K. Lenaerts, předsedové senátů, C. Gulmann, J.-P. Puissochet, N. Colneric, S. von Bahr a J. N. Cunha Rodrigues (zpravodaj), soudci,

* Jednací jazyk: němčina.

generální advokát: L. A. Geelhoed,
vedoucí soudní kanceláře: H. von Holstein, zástupce vedoucího soudní kanceláře,
poté M.-F. Contet, vrchní rada,

s přihlédnutím k písemné části řízení a po jednání konaném dne 8. června 2004,

s ohledem na vyjádření předložená:

- za Arnold André GmbH & Co. KG J. Sedemundem a M. Grafem von Merveldt, Rechtsanwälte,

- za Landrat des Kreises Herford P. Bischofem, jako zmocněncem,

- za belgickou vládu A. Snoecx, jako zmocněnkyní,

- za francouzskou vládu G. de Berguesem a R. Loosli-Surrans, jako zmocněnci,

- za irskou vládu K. Mooney a J. Buttimorem, BL,

- za finskou vládu T. Pynnä, jako zmocněnkyní,

- za švédskou vládu A. Krusem, jako zmocněncem,

- za vládu Spojeného království P. Ormond a C. Jackson, jako zmocněnkyněmi, ve spolupráci s N. Painesem, QC, a T. Wardem, barrister;

- za Evropský parlament E. Waldheri, M. Moorem a U. Rössleinem, jako zmocněnci,

- za Radu Evropské unie E. Karlsson a J.-P. Hixem, jako zmocněnci,

- za Komisi Evropských společenství I. Martínez del Peral, F. Hoffmeisterem a B. Martenczukem, jako zmocněnci,

po vyslechnutí stanoviska generálního advokáta na jednání konaném dne 7. září 2004,

vydává tento

Rozsudek

- 1 Žádost o rozhodnutí o předběžné otázce se týká platnosti článku 8 směrnice Evropského parlamentu a Rady 2001/37/ES ze dne 5. června 2001 o sblížení právních a správních předpisů členských států týkajících se výroby, obchodní úpravy a prodeje tabákových výrobků (Úř. věst. L 194, s. 26; Zvl. vyd. 15/06, s. 147).

- 2 Tato žádost byla podána v rámci sporu mezi Arnold André GmbH & Co. KG (dále jen „Arnold André“) a Landrat des Kreises Herford ohledně zákazu uvádění na německý trh určitých tabákových výrobků pro orální užití dovážených společností Swedish Match.

Právní rámec

- 3 Článek 8a směrnice Rady 89/622/EHS ze dne 13. listopadu 1989 o sblížení právních a správních předpisů členských států týkajících se označování tabákových výrobků (Úř. věst. L 359, s. 1), ve znění směrnice Rady 92/41/EHS ze dne 15. května 1992 (Úř. věst. L 158, s. 30, dále jen „směrnice 89/622“), stanoví, že členské státy zakáží uvedení tabákových výrobků pro orální užití na trh, které jsou v čl. 2 odst. 4 této směrnice definovány jako „všechny výrobky určené k užívání ústy kromě těch, které jsou určeny ke kouření nebo žvýkání, vyrobené zcela nebo částečně z tabáku, v prášku nebo ve formě jemnozrnných granulí nebo v jakékoli kombinaci těchto forem – zejména nabízené v jednotlivých sáčkových porcích nebo v poréznicích sáčcích – nebo ve formě připomínající potravinářský výrobek“. *(neoficiální překlad)*
- 4 Jedenáctý bod odůvodnění směrnice 92/41 uvádí, že „je dokázáno, že tabákové výrobky, které neprodukují kouř, zakládají značný rizikový faktor pro rakovinu, a musejí tudíž nést zvláštní varování týkající se tohoto rizika“. Podle dvanáctého bodu odůvodnění téže směrnice „vědečtí odborníci mají za to, že závislost získaná spotřebou tabáku zakládá riziko, které si zasluhuje zvláštní varování na všech tabákových výrobcích“. *(neoficiální překlad)*

5 Podle třináctého bodu odůvodnění směrnice 92/41:

„[...] nové tabákové výrobky pro orální užití objevující se na trhu některých členských států jsou obzvláště přitažlivé pro mladé lidi a [...] členské státy nejvíce postižené tímto problémem již úplně zakázaly tyto nové výrobky nebo mají v úmyslu je zakázat“. *(neoficiální překlad)*

6 Čtrnáctý bod odůvodnění téže směrnice uvádí:

„[...] co se týče těchto výrobků, existují rozdíly mezi správními a právními předpisy členských států a [...], proto je namístě je podřídít společným pravidlům“. *(neoficiální překlad)*

7 Podle patnáctého bodu odůvodnění směrnice 92/41:

„[...] existuje skutečné riziko, že tyto nové výrobky pro orální užití budou užívány zejména mladými lidmi, kteří tak získají závislost na nikotinu, pokud nebudou včas přijata omezující opatření“. *(neoficiální překlad)*

8 Podle šestnáctého bodu odůvodnění uvedené směrnice:

„[...] v souladu se závěry studií prováděných Mezinárodní agenturou pro výzkum rakoviny tabáky pro orální užití jsou charakteristické obzvláště zvýšeným množstvím karcinogenních složek; [...] tyto nové výrobky způsobují zejména rakovinu ústní dutiny“. *(neoficiální překlad)*

- 9 Podle sedmnáctého bodu odůvodnění téže směrnice:

„[...] zákazy uvedení těchto tabáků na trh již přijaté třemi členskými státy mají přímý dopad na vytvoření a fungování vnitřního trhu; [...] je tudíž nezbytné přistoupit ke sblížení právních a správních předpisů členských států v této oblasti, přičemž se vychází z vysoké úrovně ochrany zdraví; [...] jediným vhodným opatřením je úplný zákaz; [...] tento zákaz se nicméně netýká tabákových výrobků pro orální užití s dlouhou tradicí, které jsou nadále podřízeny ustanovením směrnice 89/622/EHS, ve znění této směrnice, použitelným na tabákové výrobky, které neprodukuje kouř“. *(neoficiální překlad)*

- 10 Článek 151 odst. 1 Aktu o podmínkách přistoupení Rakouské republiky, Finské republiky a Švédského království a o úpravách smluv, na nichž je založena Evropská unie (Úř. věst. 1994, C 241, s. 21, a Úř. věst. 1995, L 1, s. 1, dále jen „akt o přistoupení“), stanoví:

„Akty uvedené v příloze XV tohoto aktu se vztahují na nové členské státy za podmínek stanovených v této příloze.“

- 11 Kapitola X uvedené přílohy nazvaná „Různé“, která určuje seznam uvedený v článku 151 aktu o přistoupení, stanoví:

„a) Zákaz v článku 8a směrnice 89/622/EHS, ve znění [...], týkající se uvádění na trh výrobku definovaného v čl. 2 odst. 4 směrnice [...] se nevztahuje na Švédské [království] [...], s výjimkou zákazu uvádění tohoto výrobku na trh ve formě připomínající potravinový výrobek.

b) Švédské [království] učiní všechna opatření nezbytná k zajištění toho, aby se výrobek uvedený v písmenu a) neuváděl na trh v členských státech, pro něž jsou směrnice 89/622/EHS a 92/41/EHS plně použitelné.

[...]“

- 12 Směrnice 2001/37 byla přijata na základě článků 95 ES a 133 ES a jejím předmětem je přepracování směrnice 89/622 a směrnice Rady 90/239/EHS ze dne 17. května 1990 o sblížení právních a správních předpisů členských států týkajících se maximálního obsahu dehtu v cigaretách (Úř. věst. L 137, s. 36).

- 13 Podle dvacátého osmého bodu odůvodnění směrnice 2001/37:

„Směrnice 89/622/EHS zakázala v členských státech prodej určitých typů tabáku pro orální užití. Článek 151 aktu o přistoupení [...] povoluje Švédskému království v tomto ohledu odchylku od ustanovení uvedené směrnice.“

- 14 Článek 2 směrnice 2001/37 nazvaný „Definice“ stanoví:

„Pro účely této směrnice:

- 1) ‚tabákovými výrobky‘ se rozumějí výrobky určené ke kouření, šňupání, sání nebo žvýkání, pokud jsou vyrobeny, byť částečně, z tabáku, ať už geneticky upraveného, nebo neupraveného;

[...]

- 4) ‚tabákem pro orální užití‘ se rozumí všechny výrobky určené k užívání ústy kromě těch, které jsou určeny ke kouření nebo žvýkání, vyrobené zcela nebo částečně z tabáku, v prášku nebo ve formě jemnozrnných granulí nebo v jakékoli kombinaci těchto forem – zejména nabízené v jednotlivých sáčkových porcích nebo v porézních sáčcích – nebo ve formě připomínající potravinářský výrobek;

[...]“

15 Podle čl. 5 odst. 4 téže směrnice:

„Tabákové výrobky pro orální užití v případě, že je jejich prodej [uvádění na trh] povolen[o] podle článku 8, a tabákové výrobky, které neprodukují kouř, musí nést následující varování:

„Tento tabákový výrobek může škodit Vašemu zdraví a je návykový.“

[...]“

16 Článek 8 směrnice 2001/37 nazvaný „Tabák pro orální užití“ stanoví:

„Aniž je dotčen článek 151 aktu o přistoupení [...], zakázají členské státy uvedení tabákových výrobků pro orální užití na trh.“

17 Podle ustanovení čl. 13 odst. 1 uvedené směrnice:

„Členské státy nesmějí z důvodů, které se vztahují k omezení obsahu dehtu, nikotinu nebo oxidu uhelnatého v cigaretách, ke zdravotním varováním a jiným označením nebo jiným požadavkům této směrnice, zakázat nebo omezit dovoz, prodej nebo spotřebu tabákových výrobků, které jsou v souladu s touto směrnicí, s výjimkou opatření přijatých pro účely ověření údajů poskytnutých podle článku 4.“

- 18 Článek 15 téže směrnice zejména stanoví, že směrnice 89/622 se zrušuje a že odkazy na tuto směrnici se považují za odkazy na směrnici 2001/37.

Spor v původním řízení a předběžná otázka

- 19 Arnold André je obchodní společnost se sídlem v Německu, která obchoduje s doutníky, dýmkovými tabáky, jakož i s tradičním švédským tabákem k orálnímu užití nazývaným „snus“. „Snus“ je jemně drcený nebo sekaný tabák prodávaný na váhu nebo ve formě malých sáčků, který se užívá tak, že se vsune mezi dáseň a ret.
- 20 Landrat des Kreises Herford svým rozhodnutím ze dne 12. září 2002 zakázal společnosti Arnold André, aby uváděla na trh tabákové výrobky značek „Röda Lacket-Snus“, „Ljunglöfs Ettan-Snus“ a „General Snus“ dovážené společností Swedish Match, přičemž své rozhodnutí opřel především o § 5a Verordnung über Tabakerzeugnisse (Tabakverordnung) (BGBl 1996 I, s. 460, dále jen „nařízení o tabákových výrobcích“), jímž byl v německém právu proveden článek 8a směrnice 89/622. Pod hrozbou penále byla společnosti Arnold André uložena povinnost stáhnout z trhu dotčené výrobky a dokumentaci, která se k nim vztahuje. Byl nařízen okamžitý výkon rozhodnutí ze dne 12. září 2002.
- 21 Dne 27. září 2002 Arnold André podala proti tomuto rozhodnutí opravný prostředek u správního orgánu a poté, dne 30. září 2002, podala u Verwaltungsgericht Minden návrh na odklad výkonu tohoto rozhodnutí.

- 22 Předkládající soud si klade otázky ohledně slučitelnosti článku 8 směrnice 2001/37, jenž je proveden § 5a nařízení o tabákových výrobcích, s ustanoveními práva Společenství. Klade si otázku, zda tento článek 8 není v rozporu s ustanoveními článku 28 ES a čl. 95 odst. 1 ES, jakož i se zásadami rovnosti a proporcionality.
- 23 Verwaltungsgericht Minden rozhodl o přerušení řízení a položil Soudnímu dvoru následující předběžnou otázku:

„Je článek 8 směrnice 2001/37 [...], kterým se zakazuje uvedení na trh tabákových výrobků k orálnímu užití, aniž by byla dotčena ustanovení článku 151 aktu o přistoupení [...], v rozporu s ustanoveními práva Společenství vyšší právní síly?“

K návrhům směřujícím k předložení vyjádření v odpověď na stanovisko generálního advokáta nebo podpůrně ke znovuotevření ústní části řízení

- 24 Podáním došlým kanceláři Soudního dvora dne 6. října 2004 společnost Arnold André požádala Soudní dvůr, aby:

- povolil předložení písemných vyjádření v návaznosti na stanovisko generálního advokáta;
- nebo, podpůrně, nařídil znovuotevření ústní části řízení podle článku 61 jednacího řádu.

- 25 Společnost Arnold André si přeje vyjádřit se k návrhům generálního advokáta týkajícím se případného zachování účinků směrnice 2001/37 pro případ, že ji Soudní dvůr prohlásí za neplatnou.
- 26 V tomto ohledu je namístě připomenout, že Statut Soudního dvora a jednací řád Soudního dvora neumožňují účastníkům řízení předložit vyjádření v odpověď na stanovisko generálního advokáta (viz usnesení ze dne 4. února 2000, *Emesa Sugar*, C-17/98, Recueil, s. I-665, bod 2). Návrh směřující k předložení písemných vyjádření v odpověď na stanovisko generálního advokáta se tudíž zamítá.
- 27 Soudní dvůr mimoto může, bez návrhu nebo na návrh generálního advokáta nebo účastníků řízení, nařídit znovuotevření ústní části řízení v souladu s článkem 61 svého jednacího řádu, pokud má za to, že je věc nedostatečně objasněna nebo že musí být rozhodnuta na základě argumentu, který nebyl mezi účastníky řízení projednán (viz rozsudky ze dne 19. února 2002, *Wouters a další*, C-309/99, Recueil, s. I-1577, bod 42, a ze dne 29. dubna 2004, *Parlament v. Ripa di Meana a další*, C-470/00 P, Recueil, s. I-4167, bod 33). Nicméně v projednávaném případě má Soudní dvůr po vyslechnutí generálního advokáta za to, že má k dispozici všechny nezbytné poznatky, aby odpověděl na položené otázky. V důsledku toho je třeba návrh na znovuotevření ústní části řízení zamítnout.

K předběžné otázce

- 28 Předběžná otázka se týká platnosti článku 8 směrnice 2001/73. K jejímu posouzení je třeba ověřit, zda právním základem pro přijetí tohoto článku mohl být článek 95 ES, nebo zda byl přijat v rozporu s články 28 ES a 253 ES, jakož i zásadami proporcionality a zákazu diskriminace.

K volbě článku 95 ES jakožto právního základu

- 29 Článek 95 odst. 1 ES stanoví, že Rada přijímá opatření ke sblížení ustanovení právních a správních předpisů členských států, jejichž účelem je vytvoření a fungování vnitřního trhu.
- 30 V tomto ohledu je třeba připomenout, že ačkoli pouhé konstatování odlišností mezi vnitrostátními právními úpravami nestačí k odůvodnění odkazu na článek 95 ES (viz v tomto smyslu rozsudek ze dne 5. října 2000, Německo v. Parlament a Rada, C-376/98, Recueil, s. I-8419, bod 84), jinak je tomu v případě rozporů mezi právními a správními předpisy členských států, které mohou být na překážku základním svobodám, a tudíž mohou mít přímý dopad na fungování vnitřního trhu [viz v tomto smyslu výše uvedený rozsudek Německo v. Parlament a Rada, bod 95, a rozsudek ze dne 10. prosince 2002, British American Tobacco (Investments) a Imperial Tobacco, C-491/01, Recueil, s. I-11453, bod 60].
- 31 Z judikatury Soudního dvora rovněž vyplývá, že ačkoliv je odkaz na článek 95 ES jako na právní základ možný za účelem předejít budoucím překážkám obchodu vyplývajícím z nestejnorodého vývoje vnitrostátních právních úprav, výskyt takovýchto překážek musí být pravděpodobný a předmětem dotčeného opatření musí být prevence těchto překážek [viz v tomto smyslu rozsudek ze dne 13. července 1995, Španělsko v. Rada, C-350/92, Recueil, s. I-1985, bod 35; výše uvedený rozsudek Německo v. Parlament a Rada, bod 86; rozsudek ze dne 9. října 2001, Nizozemsko v. Parlament a Rada, C-377/98, Recueil, s. I-7079, bod 15, jakož i výše uvedený rozsudek British American Tobacco (Investments) a Imperial Tobacco, bod 61].

- 32 Soudní dvůr krom toho rozhodl, že jsou-li podmínky pro odkaz na článek 95 ES jako na právní základ splněny, zákonodárci Společenství nelze bránit, aby se o tento právní základ opíral, z důvodu, že ochrana veřejného zdraví je rozhodující při volbách řešení, které je třeba učinit [výše uvedený rozsudek *British American Tobacco (Investments) a Imperial Tobacco*, bod 62].
- 33 Krom toho je namístě podotknout, že čl. 152 odst. 1 první pododstavec ES stanoví, že při vymezení a provádění všech politik a činností Společenství je zajištěn vysoký stupeň ochrany lidského zdraví a čl. 95 odst. 3 ES výslovně vyžaduje, aby byla při prováděné harmonizaci zaručena vysoká úroveň ochrany zdraví lidí [výše uvedený rozsudek *British American Tobacco (Investments) a Imperial Tobacco*, bod 62].
- 34 Z výše uvedeného vyplývá, že existují-li překážky obchodu, nebo je-li pravděpodobné, že tyto překážky vyvstanou v budoucnosti z důvodu, že členské státy přijaly nebo právě přijímají ve vztahu k výrobku nebo kategorii výrobků rozdílná opatření takového rázu, že zajišťují různou úroveň ochrany, a tím zabraňují dotčenému výrobku nebo výrobkům ve volném pohybu ve Společenství, článek 95 ES opravňuje zákonodárce Společenství, aby zasáhl tak, že přijme vhodná opatření jednak v souladu s odstavcem 3 uvedeného článku a jednak v souladu s právními zásadami uvedenými ve Smlouvě nebo v judikatuře, zejména se zásadou proporcionality.
- 35 V závislosti na okolnostech mohou tato vhodná opatření spočívat v uložení povinnosti všem členským státům, aby schválily uvádění dotyčného výrobku nebo výrobků na trh, v určení některých podmínek pro tuto schvalovací povinnost nebo i v dočasném či definitivním zákazu uvádění některého výrobku nebo výrobků na trh [viz v kontextu směrnice Rady 92/59/EHS ze dne 29. června 1992 o všeobecné bezpečnosti výrobků (Úř. věst. L 228, s. 24) rozsudek ze dne 9. srpna 1994, *Německo v. Rada*, C-359/92, Recueil, s. I-3681, body 4 a 33].

- 36 Ve světle těchto zásad je třeba ověřit, zda jsou podmínky pro odkaz na článek 95 ES jako na právní základ splněny v případě článku 8 směrnice 2001/37.
- 37 Úvodem je třeba zdůraznit, že uvedený článek 8 pouze přebírá ustanovení článku 8a směrnice 89/622, podle kterého členské státy zakáží uvedení tabákových výrobků pro orální užití na trh. Tyto výrobky jsou definovány ve směrnici 2001/37, jakož i ve směrnici 89/622 jako „všechny výrobky určené k užívání ústy kromě těch, které jsou určeny ke kouření nebo žvýkání, vyrobené zcela nebo částečně z tabáku, v prášku nebo ve formě jemnozrnných granulí nebo v jakékoli kombinaci těchto forem – zejména nabízené v jednotlivých sáčkových porcích nebo v porézních sáčkách – nebo ve formě připomínající potravinářský výrobek“.
- 38 Je nesporné, že pro všechny tyto výrobky, jak je uvedeno ve čtrnáctém bodě odůvodnění směrnice 92/41, existovaly v okamžiku přijetí této směrnice rozdíly mezi právními a správními předpisy členských států. Dva z členských států již totiž zakázaly uvádění takových výrobků na trh a třetí stát přijal ustanovení, která, ačkoliv ještě nevstoupila v platnost, měla stejný předmět. Podle jejich autorů byla určena k zastavení šíření spotřeby výrobků škodlivých pro zdraví, které byly na trhu členských států nové a byly považovány za obzvláště přitažlivé pro mladé lidi.
- 39 Jelikož je trh tabákových výrobků trhem, kde je obchod mezi členskými státy relativně značného rozsahu [viz výše uvedený rozsudek *British American Tobacco (Investments) a Imperial Tobacco*, bod 64], tato opatření zakazující jejich uvádění na trh přispěla k nestejnorodému vývoji tohoto trhu, a byla tak s to bránit volnému pohybu zboží.

- 40 Mimoto bylo s ohledem na rostoucí uvědomění společnosti o škodlivosti spotřeby tabákových výrobků pro zdraví pravděpodobné, že překážky volnému pohybu těchto výrobků vyvstanou z toho důvodu, že členské státy přijmou nová pravidla odrážející tento vývoj, jejichž cílem bude účinněji odrazovat od spotřeby těchto výrobků [výše uvedený rozsudek *British American Tobacco (Investments) a Imperial Tobacco*, bod 67].
- 41 Článek 8 směrnice 2001/37 byl přijat v kontextu, který se vzhledem k překážkám volnému pohybu zboží existujícím na trhu tabákových výrobků z důvodu nestejnorožného vývoje podmínek uvádění tabákových výrobků pro orální užití na trh v různých členských státech nelišil od kontextu, který existoval při přijetí článku 8a směrnice 89/622. Je třeba dodat, že akt o přistoupení nemůže mít žádný vliv na posouzení tohoto kontextu. Tento akt totiž nejenže vyňal Švédské království z působnosti uvedeného článku 8a, ale také vyžadoval, aby tento členský stát přijal všechna nezbytná opatření k zajištění toho, že tabákové výrobky k orálnímu užití nebudou uvedeny na trh v jiných členských státech.
- 42 Zásah zákonodárce Společenství založený na článku 95 ES byl tudíž, co se týče tabákových výrobků pro orální užití, odůvodněný.
- 43 Z předcházejícího vyplývá, že zakazující opatření obsažené v článku 8 směrnice 2001/37 mohlo být přijato na základě článku 95 ES. Dále bude třeba prozkoumat, zda přijetí tohoto opatření bylo provedeno v souladu s čl. 95 odst. 3 ES a s právními zásadami uvedenými v otázce položené předkládajícím soudem.

Co se týče článku 95 odst. 3 ES a zásady proporcionality

- 44 Článek 95 odst. 3 ES stanoví, že Komise, Parlament i Rada budou vycházet z vysoké úrovně ochrany zdraví lidí a přihlédnou přitom zejména k novému vývoji založenému na vědeckých poznatcích.
- 45 Mimoto je třeba připomenout, že zásada proporcionality, která je součástí obecných zásad práva Společenství, vyžaduje, aby prostředky zavedené předpisem Společenství byly způsobilé k uskutečnění sledovaného cíle a nepřekračovaly meze toho, co je k dosažení tohoto cíle nezbytné (viz zejména rozsudky ze dne 18. listopadu 1987, Maizena, C-137/85, Recueil, s. 4587, bod 15; ze dne 7. prosince 1993, ADM Ölmühlen, C-339/92, Recueil, s. I-6473, bod 15, a ze dne 11. července 2002, Käserei Champignon Hofmeister, C-210/00, Recueil, s. I-6453, bod 59).
- 46 Co se týče soudního přezkumu podmínek uvedených v předchozím bodě, je namístež přiznat zákonodárci Společenství široký prostor pro uvážení v takové oblasti, o jakou se jedná v projednávaném případě, která zahrnuje rozhodnutí politické, ekonomické a sociální povahy a ve které je zákonodárce Společenství povolán k učinění komplexních posouzení. Legalita opatření vydaného v této oblasti může být dotčena pouze jeho zjevně nevhodným charakterem ve vztahu k cíli, který příslušné orgány sledují [viz v tomto smyslu rozsudky ze dne 12. listopadu 1996, Spojené království v. Rada, C-84/94, Recueil, s. I-5755, bod 58; ze dne 13. května 1997, Německo v. Parlament a Rada, C-233/94, Recueil, s. I-2405, body 55 a 56; ze dne 5. května 1998, National Farmers' Union a další, C-157/96, Recueil, s. I-2211, bod 61, jakož i výše uvedený rozsudek British American Tobacco (Investments) a Imperial Tobacco, bod 123].
- 47 Pokud jde o článek 8a vložený do směrnice 89/622 směrnicí 92/41, z bodů odůvodnění směrnice 92/41 vyplývá, že opatření zakazující uvádění tabákových

výrobků pro orální užití na trh bylo jediným, které se jevilo jako vhodné pro vypořádání se se skutečným rizikem, že by tyto nové výrobky byly užívány mladými lidmi, kteří by takto získali závislost na nikotinu, s tím, že uvedené výrobky způsobují zejména rakovinu ústní dutiny.

48 Arnold André v podstatě tvrdí, že vzhledem ke stavu vědeckých poznatků, které měl zákonodárce Společenství k dispozici v roce 2001 při přijetí článku 8 směrnice 2001/37 a o které se ostatně opíral při změně pravidel týkajících se varování uvedeného v čl. 5 odst. 4 uvedené směrnice, bylo zachování zákazu uvádění tabákových výrobků pro orální užití na trh nevhodné ve vztahu ke sledovanému cíli a nezohledňovalo vývoj uvedených vědeckých poznatků.

49 V tomto ohledu je třeba odpovědět, že ačkoli snad někteří odborníci již v roce 1999 zpochybňovali tvrzení, podle kterého, jak je řečeno v šestnáctém bodu odůvodnění směrnice 92/41, „tyto nové výrobky způsobují zejména rakovinu ústní dutiny“, veškeré kontroverze v tomto bodě nebyly nicméně při přijetí směrnice 2001/37 odstraněny. Krom toho, ačkoli část vědecké obce připouštěla, že tabákové výrobky pro orální užití mohou být užívány jako výrobky nahrazující cigaretu, další část zpochybňovala opodstatněnost zaujetí takového stanoviska. Z této situace musí být dovozeno, že vědecké poznatky, které mohli mít zákonodárce Společenství k dispozici v roce 2001, neumožňovaly dojít k závěru, že spotřeba dotčených výrobků nepředstavuje nebezpečí pro zdraví lidí.

50 Mimoto tabákové výrobky pro orální užití obsahují jako všechny ostatní tabákové výrobky nikotin, který způsobuje závislost a jehož toxicita není zpochybňována.

- 51 Přitom nebylo při přijetí směrnice 2001/37 prokázáno, že by škodlivé účinky uvedených výrobků byly v tomto ohledu menší než škodlivé účinky jiných tabákových výrobků. Kromě toho bylo průkazné, že představují vážné riziko pro zdraví, na což zákonodárce Společenství musel vzít zřetel.
- 52 Za těchto podmínek nelze tvrdit, že zákaz, který vyplývá z článku 8 směrnice 2001/37, byl v rozporu s ustanovením čl. 95 odst. 3 ES stanoven bez ohledu na vývoj vědeckých poznatků.
- 53 Kromě toho žádný z prvků pro posouzení předložených Soudnímu dvoru neumožňuje usoudit, že tabákové výrobky pro orální užití nebyly na trhu členských států, tak jak existoval při přijetí směrnice 92/41, novými výrobky.
- 54 Ke splnění své povinnosti vycházet z vysoké úrovně ochrany zdraví v souladu s čl. 95 odst. 3 ES tak zákonodárce Společenství mohl mít za to, aniž by překročil meze uvážení, které mu v této záležitosti přísluší, že opatření zakazující uvádění tabákových výrobků pro orální užití na trh bylo nezbytné a že v konkrétním případě neexistovalo alternativní opatření umožňující dosáhnout tohoto cíle stejně účinným způsobem.
- 55 Jak uvádí generální advokát v bodech 116 až 119 svého stanoviska, veškerá ostatní opatření směřující k uvalení technických norem na výrobce za účelem snížení škodlivosti výrobku nebo k úpravě označování obalů tohoto výrobku a podmínek jeho prodeje zejména nezletilým by totiž neměla stejný preventivní účinek pro ochranu zdraví, protože by dopustila, aby na trhu získal pozici výrobek, který v každém případě zůstává škodlivým.

- 56 Z předcházejících úvah vyplývá, že s ohledem jak na cíl uložený zákonodárci Společenství v čl. 95 odst. 3 ES zajistit vysokou úroveň ochrany zdraví lidí, tak na jeho povinnost dodržovat zásadu proporcionality napadené zakazující opatření nemůže být považováno za zjevně nevhodné.

Co se týče článku 28 ES

- 57 Podle ustálené judikatury platí zákaz množstevních omezení, jakož i opatření s rovnocenným účinkem, stanovený v článku 28 ES nejen pro vnitrostátní opatření, ale rovněž pro opatření vydaná orgány Společenství (viz v tomto smyslu zejména rozsudky ze dne 17. května 1984, Denkavit Nederland, C-15/83, Recueil, s. 2171, bod 15; ze dne 9. srpna 1994, Meyhui, C-51/93, Recueil, s. I-3879, bod 11, a ze dne 25. června 1997, Kieffer a Thill, C-114/96, Recueil, s. I-3629, bod 27).
- 58 Nicméně, jak je stanoveno v článku 30 ES, ustanovení článku 28 ES nevylučují zákazy nebo omezení dovozu, vývozu nebo tranzitu odůvodněné zejména ochranou zdraví a života lidí.
- 59 Zákaz uvádění tabákových výrobků pro orální užití na trh stanovený v článku 8 směrnice 2001/37 zakládá jedno z omezení uvedených v člancích 28 ES, je však odůvodněný, jak je uvedeno v bodě 56 tohoto rozsudku, ochranou zdraví lidí. V žádném případě na něj tedy nemůže být nahlíženo jako na porušení ustanovení článků 28 ES.

- 60 Krom toho zákaz uvádět tabákové výrobky pro orální užití na trh dalších členských států uložený Švédskému království vyplývá z ustanovení přílohy XV kapitoly X písm. b) aktu o přistoupení, a nikoliv z ustanovení směrnice 2001/37.

Co se týče článku 253 ES

- 61 Je třeba připomenout, že odůvodnění vyžadované v článku 253 ES sice musí jasně a nedvojznačně činit patrným usuzování orgánu Společenství, který je autorem dotčeného aktu, a to způsobem, který umožňuje dotčeným osobám seznámit se s důvody přijatého opatření a Soudnímu dvoru provést soudní přezkum, nicméně se nevyžaduje, aby specifikovalo všechny relevantní skutkové nebo právní poznatky (viz zejména rozsudek ze dne 29. února 1996, Komise v. Rada, C-122/94, Recueil, s. I-881, bod 29).
- 62 Dodržování povinnosti uvést odůvodnění musí být krom toho posuzováno nejen vzhledem ke znění aktu, ale také k jeho kontextu, jakož i k celku právních pravidel upravujících dotýcnou záležitost. Jestliže z napadeného aktu vyplývá podstata cíle sledovaného orgánem, bylo by nadbytečné vyžadovat zvláštní odůvodnění pro každou technickou volbu, kterou orgán učinil (viz zejména rozsudek ze dne 5. července 2001, Itálie v. Rada a Komise, C-100/99, Recueil, s. I-5217, bod 64, jakož i v tomto smyslu výše uvedený rozsudek Španělsko a Finsko v. Parlament a Rada, C-184/02 a C-233/02, Recueil, s. I-7789, bod 79).
- 63 Body odůvodnění směrnice 92/41 jasně vysvětlují důvody, pro které muselo být opatření zakazující uvádění tabákových výrobků pro orální užití na trh vloženo do směrnice 89/622. Konkrétně po připomenutí, že vědečtí odborníci jsou toho názoru,

že všechny tabákové výrobky způsobují rizika pro zdraví a že je dokázáno, že tabákové výrobky, které se nekouří, představují značný rizikový faktor pro vznik rakoviny, tito autoři krom toho konstatovali, že nové tabákové výrobky pro orální užití objevující se na trhu některých členských států jsou obzvláště přitažlivé pro mladé lidi s rizikem, že tito mladí lidé získají závislost na nikotinu, pokud nebudou včas přijata omezující opatření. Bylo ještě uvedeno, že členské státy nejvíce postižené tímto problémem již úplně zakázaly tyto nové výrobky nebo mají v úmyslu je zakázat.

64 Mimoto je třeba konstatovat, že zákaz uvedený v článku 8 směrnice 2001/37 uvádět tabákové výrobky pro orální užití na trh se omezuje v rámci přepracování starších textů, což je jedním z předmětů uvedené směrnice, na potvrzení totožného opatření přijatého v roce 1992. Rozdílné zacházení vyhrazené v roce 1992 těmto výrobkům ve vztahu k jiným tabákovým výrobkům, které se nekouří, vyplynulo z okolností souvisejících zároveň s novostí výrobků, vůči kterým směřoval zákaz, na tehdejší vnitřním trhu, s jejich přitažlivostí pro mladé lidi a s existencí vnitrostátních zakazujících předpisů v některých členských státech.

65 Tyto okolnosti přitom zůstaly stejné v roce 2001. Jistě není sporné, že uvádění tabákových výrobků pro orální užití na trh má ve Švédsku dlouhou tradici a že tyto výrobky nemohly být považovány za nové na trhu odpovídajícímu území tohoto státu při jeho přistoupení v roce 1995. Nicméně, jelikož článek 151 aktu o přistoupení právě Švédské království vyňal z působnosti zákazu přijatého v roce 1992, nemůže být území tohoto státu bráno v potaz pro určení trhu uvedeného v článku 8 směrnice 2001/37 a následně pro posouzení, týkající se tohoto trhu, novosti výrobků, jejichž uvádění na trh je tam zakázáno na základě uvedeného článku.

- 66 Jelikož směrnice 2001/37 upřesňuje ve svém dvacátém osmém bodě odůvodnění, že směrnice 89/622 zakázala v členských státech prodej určitých typů tabáku pro orální užití a že článek 151 aktu o přistoupení povoluje Švédskému království v tomto ohledu odchylku od ustanovení uvedené směrnice, nejeví se, že potvrzení uvedeného zákazu v článku 8 směrnice 2001/37 vyžadovalo, aby tato směrnice specifikovala další relevantní skutkové a právní poznatky k tomu, aby vyhověla povinnosti uvést odůvodnění vyplývající z článku 253 ES.
- 67 Z těchto úvah vyplývá, že článek 8 směrnice 2001/37 je v souladu s povinností uvést odůvodnění stanovenou v článku 253 ES.

Co se týče zásady zákazu diskriminace

- 68 Podle ustálené judikatury zásada rovného zacházení vyžaduje, aby se srovnatelnými situacemi nebylo zacházeno odlišně a s odlišnými situacemi stejně, není-li takové zacházení objektivně odůvodněné (viz v tomto smyslu rozsudek ze dne 9. září 2004, Španělsko v. Komise, C-304/01, Recueil, s. I-7655, bod 31).
- 69 Ačkoliv se tabákové výrobky pro orální užití, jak jsou definovány v článku 2 směrnice 2001/37, nemusejí podstatně lišit svým složením či dokonce svým určením od tabákových výrobků určených ke žvýkání, nenacházely se ve stejné situaci jako tabákové výrobky určené ke žvýkání. Tabákové výrobky pro orální užití, které jsou předmětem zákazu stanoveného v článku 8a směrnice 89/622 a převzatého v článku 8 směrnice 2001/37, byly totiž nové na trhu členských států, na které se vztahovalo

toto opatření. Tato zvláštní situace tudíž opravňovala rozdílné zacházení, aniž by bylo možno se účinně dovolávat porušení zásady zákazu diskriminace.

- 70 Vzhledem k výše uvedenému je namístě odpovědět, že zkoumání položené otázky neukázalo žádnou skutečnost, kterou by mohla být dotčena platnost článku 8 směrnice 2001/37.

K nákladům řízení

- 71 Vzhledem k tomu, že řízení má, pokud jde o účastníky původního řízení, povahu incidenčního řízení vzhledem ke sporu probíhajícímu před předkládajícím soudem, je k rozhodnutí o nákladech řízení příslušný uvedený soud. Výdaje vzniklé předložením jiných vyjádření Soudnímu dvoru než vyjádření uvedených účastníků řízení se nenahrazují.

Z těchto důvodů Soudní dvůr (velký senát) rozhodl takto:

Zkoumání položené otázky neukázalo žádnou skutečnost, kterou by mohla být dotčena platnost článku 8 směrnice Evropského parlamentu a Rady 2001/37/ES ze dne 5. června 2001 o sblížení předpisů členských států týkajících se výroby, obchodní úpravy a prodeje tabákových výrobků.

Podpisy.